

АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

2013

ВИДАЄТЬСЯ ЩОРІЧНО. КИЇВ

З М І С Т

<i>Від редакції</i>	9
<i>Автономна Республіка Крим</i>	
АЙБАБИН А.И., ХАЙРЕДИНОВА Э.А. Раскопки на плато Эски-Кермен	10
АЛЯДИНОВА Д.Ю., ТЕСЛЕНКО И.Б. Исследования на окраине с. Дачное (Толе) Бахчисарайского р-на	11
БЕЛИК Ю.Л., ТОЛСТИКОВ В.П. Исследования совместной пантикапейской (Боспорской) экспедиции ГМИИ им. А.С. Пушкина (РФ) и КРУ «Керченский ИКЗ» (Украина)	13
БУТЯГИН А.М., СТОЛЯРЕНКО П.Г. Раскопки Мирмекия в 2013 г.	15
ВАХОНЄЄВ В.В. Підводні дослідження корабельних аварій союзницького флоту Кримської кампанії (1854 р.) в Євпаторійській бухті	17
ВАХОНЄЄВ В.В. Підводні дослідження корабельної аварії XVIII ст. в Керченській протоці	18
ВАХОНЄЄВ В.В., СОЛОВЬЙОВ С.Л. Підводні дослідження античного городища Акра в Східному Криму	19
ВЕСЕЛЬСЬКИЙ А.П., КРАВЧЕНКО Е.А., МАНЬКО В.О. Розвідки на околиці с. Карасьовка АРК	20
ВИНОКУРОВ Н.И., СОН Н.А. Исследования в Крымском Приазовье	21
ВНУКОВ С.Ю. Исследования городища Кара-Тобе в г. Саки	24
ВОЛОШИНОВ О.О., НЕНЕВОЛЯ І.І. Розкопки кургану біля с. Брянське Бахчисарайського р-ну	26
ГАВРИЛОВ О.В., МАЙКО В.В., СЕМЕНОВ В.В. Розвідки у середньовічному Солохаті	27
ГЕРЦЕН А.Г., ИВАНОВА О.С., ЛУКИН С.В. Исследования Мангупского городища	29
ГОРОНЧАРОВСКИЙ В.А., БУЙСКИХ А.В., БЕЙЛИН Д.В., РАКОШИ Я. Исследование крепости Илурат	30
ГРЕЧКО Д.С., ВИКТОРОВА П.Е. Исследования Марьинской экспедиции на Тарханкутском полуострове	32
ГУКИН В.Д., ДЖАНОВ А.В., МАЙКО В.В., НИКИТИН А.Б., ЗАХАРОВ В.А. Археологические исследования средневековой сигудеи	33
ЕГОРОВА Т.В. Исследования на городище «Чайка»	35
ЗИНЬКО А.В. Охранные исследования на некрополе Тиритаки и подводные разведки у мыса Ак-Бурун	36

ДОСЛІДЖЕННЯ ПАМ'ЯТОК ПІЗНЬОРИМСЬКОГО ЧАСУ У ХАРКІВСЬКІЙ обл.

У польовому сезоні 2013 р. Герmano-Слов'янська археологічна експедиція Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна продовжувала дослідження пам'яток пізньоримського часу на території Харківської обл. Роботи виконувались в рамках спільного проекту з Євразійським відділенням Німецького археологічного інституту (відповідальна — доктор Е. Шультце) «Інфраструктура області дніпро-донецького вододілу у пізньоримський час та на початку доби Великого переселення народів».

На поселенні Війтенки-І (Валківський р-н) дослідженню піддавалась ділянка Б. На місці аномалій, виявлених під час геофізичних досліджень, було закладено дві площадки — 3 та 4 — розмірами 130 та 105 м² відповідно. В культурному шарі обох площадок знайдено фрагменти черняхівської гончарної кераміки та світлоглиняних амфор римського часу, вироби із глини та кістки, бронзові та залізні фібули, пряжки тощо. З цієї площі походить також велика кількість фрагментів ліпної кераміки бронзового віку. На площадці 3 геомагнітній аномалії відповідали залишки наземного об'єкту (об'єкт 17), представленого у вигляді чотирьох скупчень глиняної обмазки різної величини, двох майданчиків з обпаленої глини, із горизонтально вмазаними фрагментами гончарних посудів, та скупчення глиняних грузил пірамідальної та прямокутної форми. Геомагнітна аномалія у площадці 4 виявилась 152-мм артилерійським снарядом часів Великої вітчизняної війни.

На могильнику Війтенки було досліджено площу 730 м², на якій відкрито 39 поховань (поховання 152—190), 11 з яких відносилось до інгумацій та 28 — до кремацій. У культовому шарі могильника знайдено фрагменти гончарної кераміки та амфор із вториннообпаленою поверхнею. Серед інгумацій найбільш цікавим виявилось поховання 183, в ямі розмірами 3,1 × 2,16 м, де знаходилось два кістяки у скорченому положенні, орієнтовані головою на північ. До інвентарю поховання входили 12 кружальних посудів, бронзові фібула та клюкоподібна булавка, кістяний гребінець, глиняні пряслице та грузило ткацького верстату.

Цього року було продовжено дослідження могильника біля смт. Зачепилівка (Зачепилівський район). Могильник інтенсивно руйнується піщаним кар'єром, під час розробки якого було виявлено цю пам'ятку. Минулорічні дослідження дозволили зафіксувати порушене поховання 1 (інгумація). У 2013 році, для визначення ступеню збереженості могильника, була досліджена його частина, яка прилягає до західного краю кар'єру. У траншеї загальною площею 48 м² виявлено два поховання: урнову кремацію (поховання 2) та інгумацію (поховання 3). До поховання 2 входили два сосуди, поховальною урною слугував ліпний горщик, який вінцем до низу перекривала гончарна миска. Поховання 3 містило шість посудів (три гончарні миски, два гончарних та один ліпний горщик) та залишки залізних речей (ножа та поясної пряжки). Культовий шар насичений слабо, в основному, фрагментами гончарної кераміки із вториннообпаленою поверхнею. На сьогодні могильник Зачепилівка є однією із найпівденніших черняхівських пам'яток північно-східного ареалу черняхівської культури.

На території Зміївського району були проведені археологічні розвідки, маршрути яких пролягали вздовж мокрих балок та по першим надзаплавним терасам річок Сіверський Дінець, Мож, Борова, Вільшанка, Джгун, Берестова. Під час розвідок виявлено п'ять нових (Константівка 1, 2; Жданівка 1, Борки 1, Зміїв 1) та обстежено територію дев'яти вже відомих (Водяне 2, Безпалівка 1, Рябухине 3, 4, Борки 2, Соколове 2, Колісники, Остроківка, Лазуківка 2) поселень пізньоримського часу. На пам'ятках зібрано матеріал у вигляді фрагментів черняхівських гончарних посудів, частини залізних та бронзових речей.

Дослідження Герmano-Слов'янської археологічної експедиції ХНУ імені В.Н. Каразіна на території Харківської області у 2013 р. значно доповнюють базу археологічних джерел для вивчення періодів пізньоримського часу — початку епохи Великого переселення народів у області дніпро-донецького вододілу.